

ספר תורת חסד מאמר חג השבועות

אף הם מהתבואה החדשה, וקרוב זה התיר מכאן ולהבא, להקריב מנחות מחבואה זו.

ובמסכת ראש השנה (דף טז') ביארו חז"ל: מדוע נצטוו בקרבנות הללו דווקא בתאריכים ניסן וסיון?

אמר הקב"ה: 'הביאו עומר שעורים בפסח, כדי שאברך את תבואתכם שבשדות!' שכן בניסן זהו זמן גדילת התבואה. ושתיהם הלחם חטים הביאו בחג השבועות, כדי שיתברכו פירות האילן שכן בסיון זהו זמן גדילת הפירות. וזאת כפי שמנסכים מים בחג הסוכות, כדי שירדו גשמים, שכן תשרי זהו זמן ירידת הגשמים, ועל ידי ההודאה לקב"ה זוכים ורואים ברכה ועל כן, ביאר ספר החינוך, שאסור לאכול מהתבואה החדשה עד לאחר שהקריבו את קרבן העומר, שכן תחילה יש לאדם להודות למי שנתן לו את התבואה, ועל ידי זה יושפע עליו שפע רב.

קצרו את העומר ברעש גדול

ובגמרא במסכת מנחות (שם) תיארו חז"ל את גודל המעמד של קצירה העומר:

כל העיירות הסמוכות התכנסו בליל ט"ז ניסן, והיה נקצר בעסק גדול ומיד כשהחשיך יום טוב ראשון של פסח,

שאל הקוצר את כל הקהל: 'השמש שקעה?' אמרו לו: 'כן'.

שאל הקוצר: 'במגל זה אקוצר את התבואה?'

אמרו לו: 'כן!'. ואפילו היה בשבת, כגון; שחל שבת מִמְחַרְת יום טוב ראשון של פסח, קצרו את התבואה.

והקוצר שואל: 'אקוצר בשבת?'

אמרו לו: 'כן!'.
והוסיפו חז"ל שכל שאלה ושאלה שאל ג' (3) פעמים, וענו לו בקול רעש גדול, ומדוע?

מבואר במשנה: 'מפני הבייתוסים שהיו אומרים: 'שאן קצירת העומר אלא ביום ראשון. שכן למדו את הפסוק: "מִמְחַרְת הַשֶּׁבֶת" כפשוטו, שרק ביום ראשון קוצרים. ועל כן לפי דעתם, ממתניים לאחר יום טוב ראשון של פסח עד שתגיע שבת חול המועד, ואז ביום ראשון קוצרים. ואף פעם לא קוצרים את העומר בשבת.

וכדי להדגיש את טעותם, ולהוכיח ש: "מִמְחַרְת הַשֶּׁבֶת" – הכוונה מִמְחַרְת יום טוב של פסח, עשו קול רעש גדול, וקצרו אפילו בשבת. ומבואר בתפארת ישראל שלכן שאל הקוצר: 'אם שקעה החמה? וזאת כדי להראות, שמקפיד הוא לא לקצור

בס"ד ספר תורת חסד חומש ויקרא חג השבועות (עמודים שסז'–שעב').

חג השבועות

א. מדוע לחג השבועות אין תאריך בתורה?

ב. למי היה חשוב לנסות, לשנות את התאריך של חג השבועות?

ג. במסכת מנחות (דף סה:) כתוב, שהכוונה במילות הפסוק: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמְחַרְת הַשֶּׁבֶת" (ויקרא כג, טו) – שיספרו מִמְחַרְת הפסח. אם כן, מדוע כתוב: "מִמְחַרְת הַשֶּׁבֶת"?

ד. מי היו העדוקים והבייתוסים? ומדוע היה חשוב להם לדרוש: "מִמְחַרְת הַשֶּׁבֶת הַשְּׁבִיעֵת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם" (שם טז) – כלומר שסופרים כפשוטו, דווקא מיום ראשון?

ה. מדוע אומרים "יום אחד לעומר" ולא "יום ראשון לעומר" כמו בשאר הימים?

...

"מִמְחַרְת הַשֶּׁבֶת"

לחג השבועות אין תאריך בתורה, שנאמר: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמְחַרְת הַשֶּׁבֶת מִיּוֹם הַבִּיאָתְכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפֵה שֶׁבַע שָׁבֻתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה" ודרשו חז"ל במסכת מנחות (דף סה:): "מִמְחַרְת הַשֶּׁבֶת" – אין הכוונה שבת ממש, אלא ליום טוב ראשון של פסח. ועל כן למחרת הפסח, בא' דחול המועד פסח, מקריבים את קרבן העומר, ומאז סופרים שֶׁבַע שבועות עד חג מתן תורה, שנאמר: "תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה קֹדֶשׁ לַה'".

ביום החמישים מקריבים את קרבן שתי הלחם: "וּקְרַאתֶם בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרֵא קֹדֶשׁ" (שם כא') וזהו חג השבועות. ואם כן, מבואר שלחג השבועות אין תאריך, אלא הוא יום החמישים מִמְחַרְת הפסח, ותמוה: היכן מצינו יום טוב שאין לו תאריך מדויק? ואיך יתכן שדווקא לחג חשוב כל כך כמו חג השבועות אין תאריך בתורה?

עומק הענין יבואר על פי הקדמה קצרה:

הנה, שֶׁבַע השבועות תחילתם בקרבן העומר שהוקרב בט"ז בניסן, וסופן בשתי הלחם שהוקרבו בחג השבועות. את קרבן העומר הביאו משעורים שקצרו מהתבואה חדשה: קצרו בלילה, ספרו בלילה והקריבו ביום, ועד זמן הקרבת העומר אסור היה לכל עם ישראל להשתמש בתבואה החדשה לאכילה. ואילו את קרבן שתי הלחם הביאו מחיטים שנקצרו

ספר תורת חסד מאמר חג השבועות

וביאר הרמב"ם (בפירושו המשניות) שמכיון שסברו: 'שכונות אַנְטִיגֶנוֹס איש סוכו הוא שאין שכר ועונשו! לא הבינו: לשם מה הצורך בטרחה הרבה לקיים את כל התורה כולה בפרטיה ודקדוקיה?! אבל להכחיש את התורה שבכתב לא יכלו, לכן "קבעו" שאין כביכול תורה שבעל פה, אלא רק תורה שבכתב ומעתה יכלו לפרש את התורה כפי רצונם, ולקיים את מצוותיה בקלות יתירה...

ולפי זה מבאר החתם סופר (שו"ת, אורח חיים סימן קמא') מהלך עצום ונפלא!

בקרבת העומר היתה לבייתוסים הזדמנות פז לבסס את שיטת הכפירה שלהם. שכן שאלו הבייתוסים: 'איך יתכן שיש חג על יציאת מצרים – פסח על העננים – סוכות, ואין שום חג על מעמד הר סיני?'

ולכן התעקשו לדרוש את פשט הפסוק, שקרבן העומר יהיה "מִמֶּחֳרַת הַשְּׁבֻעֹת" היינו ביום ראשון, שכן אז לעולם לא יצא חג השבועות בר' סיון – זמן מעמד הר סיני, שהרי אם עריך להמתין מספר ימים מפסח עד שבת ורק אז לספור חמישים יום, יצא חג שבועות בז' בסיון, בח', בט' ו' בסיון. העיקר לא ביום מתן תורה.

ובהתאם לכך ביססו את טענתם הנלווה, שהטעם והסיבה לכך שאין יום מדויק למתן תורה, הוא מכיון ש: 'כפה הקב"ה על עם ישראל הר כגיגית! כלומר, תורה שבכתב – ניתנה באונס!! לכן כביכול העלימה התורה את התאריך המדויק ואין לחוג באותו יום שבו ניתנה התורה בפועל. וכיון שהורידו מחשיבותה של תורה שבכתב, ממילא המשיכו וטענו: 'שתורה שבעל פה – לא היתה ולא נבראה!' (עפ"ל)

יום אחד לעומר

לשלול הכוונה באו חכמי ישראל, ועשו מעמד רב רושם. כלל עם ישראל משתתפים בטקס קצירת העומר, בליל ט"ז בניסן. שכן "מִמֶּחֳרַת הַשְּׁבֻעֹת" מִמֶּחֳרַת הַפֶּסַח, ולפיכך יום החמישים הוא ו' בסיון, יום מתן תורה, וזאת כדי להדגיש, שהתורה שבכתב ניתנה ברצון, שהרי אמרו: "נִעֲשָׂה וְנִשְׁמָע" (שמות כד, ז). ולכן חוגגים בדיוק באותו יום שבו היה מעמד הר סיני, ורק תורה שבעל פה ניתנה באונס, שכפה עליהם הר כגיגית. וכדברי החתם סופר מפורש גם במדרש תנחומא (ה, ג) וברמב"ן.

ועל ידי זה הפקיעו את טענת הבייתוסים, כי בוודאי שיש תורה שבעל פה מופלאה בגאונותה יופייה והדרה, ובהתאם לתורה זו יכלו חכמי ישראל לדרוש ולשנות את פשט הפסוק: "מִמֶּחֳרַת הַשְּׁבֻעֹת" – שהכוונה מִמֶּחֳרַת הַפֶּסַח! ולכן הראו במעמד רב

ביום טוב ראשון של פסח, ואף על פי כן קוצר בשבת שלאחר יום טוב, וזאת כדי להדגיש ולהכריז קבל עם ועדה: שקצירת העומר דוחה שבת! וראה בגמרא שם, שהביאו חכמי ישראל שבעה (7) הוכחות חותכות לכך שקצירת העומר דוחה שבת – ושלא כדעת הבייתוסים.

פסח נקרא "שבת"

אלא שעתה יש להבין: מדוע בתורה מכנים את חג הפסח בשם שבת?

המהרש"א מבאר: ששבת מתפרש גם כשביתת מלאכה, ועל כן "מִמֶּחֳרַת הַשְּׁבֻעֹת" הכוונה לפסח שאסור במלאכה.

ובספר תפוחי חיים הוסיף עומק: שבאה התורה לרמוז שבפסח נידונים על התבואה, ועל ידי העומר תלוי ברכת הארץ, על כן פסח הוא ממש כמו שבת, שהיא מקור הברכה לשאר הימים. ועל כן נקרא בתורה בלשון "שבת".

ובמהר"ל (גור אריה, עמוד קס"ה) הוסיף ותיקן: שכמו שהשבת בנוסף לשביתה בה, היא בעצם תחילת הספירה, שכן ימות השבוע שלאחריה מתחילים להימנות שוב לפי הסדר: ראשון, שני וכו', כך מדגישה התורה שגם מחג הפסח מתחיל ספירה לאחרי – ספירת העומר.

ויש להבין: מה היה חשוב כל כך לבייתוסים לחלוק על חכמי ישראל? מדוע כל כך התעקשו ש: "מִמֶּחֳרַת הַשְּׁבֻעֹת" – הכוונה ליום ראשון, ולעולם לא תחול קצירת העומר בשבת?

וכדי להבהיר את שורש המאבק, יש להתבונן מנין הגיעו הצדוקים והבייתוסים:

במסכת אבות (א, ג) כתוב: 'שִׁמְעוֹן הַצְּדִיק הָיָה מְשֻׁרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדֻלָּה' ותלמיד הנביאים, וקיבל מחגי, זכריה ומלאכי. ולשמעון הצדיק היה תלמיד, אַנְטִיגֶנוֹס אִישׁ סוּכוֹ, וזו היתה תחילת תקופת התנאים.

ונאמר במשנה: אַנְטִיגֶנוֹס אִישׁ סוּכוֹ הָיָה אוֹמֵר: 'אֵל תִּהְיוּ כְּעֹבְדֵי הַמִּשְׁמָשִׁין אֶת הָרֶב עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרִס' אלא עשו 'שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרִס'.

ומבין תלמידיו היו שנים (2): צדוק וביתוס – ששניהם טעו בדבריו!

והחלו להרהר: 'וכי יש פועל שאינו מקבל את שכרו?!' ועל פי זה כפרו ואמרו: 'שאיין שכר ועונש לעולם הבא!' (ח"ו) וכיון שכך, פרשו מן התורה והקימו שתי קבוצות; – צדוקים ובייתוסים – שמאמינים רק בתורה שבכתב.

ספר תורת חסד מאמר חג השבועות

רושם כיצד מחללים שבת שלאחר הפסח. שכן דברי חז"ל קדושים הם ואמת לאמיתה.

הוסיף הדברי שאול (חידושי אגדות) לבאר, מדוע אומרים: "היום יום אחד לעומר" ולא "יום ראשון לעומר" כמו בשאר הימים?

והשיב: שעושים כן כדי להוציא מליבם של העדוקים שאמרו שקצירת העומר היה ביום ראשון. לכן לא אומרים "יום ראשון לעומר", אלא "יום אחד לעומר", יהיה באיזה יום שיהיה.

על ידי שאן תאריך לחג השבועות חזקו חז"ל

את האמונה בתורה שבעל פה

ולפי כל האמור לעיל, יובן מדוע לא קבע הקב"ה תאריך לחג השבועות, ולמה הוא תלוי בחמישים יום מקרבן העומר, וזאת מכיון שרצון הקב"ה להדגיש: לא די לחגוג את יום מתן תורה – תורה שבכתב, שכן כשיבואו אפיקורסים ויטענו: 'שאן תורה שבעל פה!' (ח"ו) הלא יעשו מתורתנו הקדושה חוכא ואיטולא. ולשם מה קיים חג השבועות אם מבזים את התורה הקדושה בדרשות של הבל?!

לכן אין תאריך לחג השבועות, כדי שיבואו הבייתוסים ויטענו: 'שחג השבועות אינו קשור למתן תורה, והוא כלל אינו בתאריך ו' בסיון, שכן "מִמְחֶרֶת הַשָּׁבֹת" כפשוטו, הכוונה ליום ראשון הסמוך לפסח'... וממילא יוצא לדעתם שאין כלל חג מתן תורה.

אך על ידי מלחמת חז"ל, על ידי האמונה בדרשת חז"ל בתורה שבעל פה, שמקובלנו ש: "מִמְחֶרֶת הַשָּׁבֹת" הוא ט"ז ניסן – רק על ידי תורה שבעל פה נוכל לחגוג את חג מתן תורה, תורה שבכתב.

כי רק על ידי אמונה גמורה בתורה שבעל פה, בתלמידי חכמים ובחז"ל, יש טעם לחגוג את חג מתן תורה!!!